

۱۰۰ تماشاگر زن، بازی ایران و بحرین را در سال ۱۳۸۴ از نزدیک تماشا کردند. عکس: رضا معظریان

نگاهی به پرونده حضور زنان در استادیوم‌ها

عشقی از جنس فوتبال

نگار خسروی

آقایان: موانع اصلی!

سال‌هاست که از سوی مراجع تقلید و کمیته فرهنگی فدراسیون فوتبال این مساله مورد بررسی قرار گرفته است. دوری دو جایگاه زنان و مردان، یکی از فاکتورهایی است که در طول این سال‌ها دستاویز منتقدان عدم اجازه حضور زنان در استادیوم بوده است. اما نکته اصلی در این ماجرا بحث فرهنگ حاکم بر ورزشگاه است! جایی که اگر تیم مورد نظر نتیجه نگیرد، همه قوانین انسانی از سوی طرفداران (شما بخوانید هوادارما) زیر سوال می‌رود! و این موضوع نه‌تنها با روحیات خانم‌ها سازگاری ندارد بلکه به گفته مخالفان حضور زنان در استادیوم، شأن بانوان ایرانی زیر سوال می‌رود.

کتیرایی می‌گوید که با وجود این موضوع سازمان تربیت بدنی وقت، با کارشناسی‌هایی که انجام داد، تصمیم گرفت تا برای تست واکنش متدینین و البته بررسی کامل اوضاع یک‌بار هم که شده اجازه حضور زنان را صادر کند؛ این طرح برای اولین‌بار و بعد از کارشناسی‌های فراوان در بازی ایران و ایرلند برای دوهزار خانواده ایرلندی اجرا شد: «بهترین مکان در طبقه دوم استادیوم که حدود چهارهزار نفر ظرفیت داشت، به تمام تلاش‌مان را کردیم و بعد از بررسی‌های مختلف به این نتیجه رسیدیم که سمت چپ و راست جایگاه هم که هر کدام دوهزار نفر ظرفیت پذیرش تماشاگر را داشتند، مکان‌های مناسبی می‌توانستند باشند. با کنترل راه‌های ورودی و خروجی که کاملاً مجزا بود توانستیم اولین تست این موضوع جنجالی را به صورت عملی پیاده کنیم. مهم این بود که همه امکانات این فضاها، از سرویس‌های بهداشتی گرفته تا پارکینگ‌ها از سایرین کاملاً جدا باشد. هر طور که بود، این طرح اجرا شد و نتایج کاملاً مثبت و موثری داشت به گونه‌ای که هیچ اتفاقی که باعث نگرانی مسوولان برگزاری مسابقات شود؛ حادث نشد. در مراحل بعد نیز با اجازه یافتن خبرنگاران خانم و بانوان ورزشکار در بازی‌های فوتبال ورزشگاه آزادی، شرایط مورد بررسی مجدد قرار گرفت که پس از این تست نیز شرایط عادی و طبیعی معرفی شد.»

تحقیق کی رویا

۲۱ خرداد سال ۱۳۸۴؛ یعنی بعد از بازی ایران و ایرلند؛ روزی که قرار بود تیم ملی ایران برابر بحرین به میدان برود و اگر می‌توانست سه امتیاز بازی را بگیرد، به جام جهانی صعود می‌کرد. جلو در استادیوم حدود ۷۰ نفر از زنان و دختران ایران تجمع کرده بودند تا هر طور که شده بازی را از نزدیک تماشا کنند. از شانس خوب‌شان همان لحظه رئیس‌جمهور وقت ایران با هیات همراه از در اصلی مجموعه ورزشی آزادی عبور کرد و با صحنه تجمع دختران روبه‌رو شد و اجازه حضور آنها در ورزشگاه را تنها برای یک مسابقه صادر کرد. آنها بازی ایران – بحرین را تماشا کردند و حتی در جشن صعود تیم ملی به مسابقات جام‌جهانی هم حضور داشتند.

بعد از آن بارها بحث حل مساله از سوی نهادهای مختلف مطرح شد تا جایی که در سال ۸۵ حسی محموداحمدی‌نژاد، به عنوان رئیس‌جمهوری موافقت خود را با ورود بانوان به استادیوم‌ها اعلام کرد. او نامه‌ای به رئیس سازمان تربیت‌بدنی نوشت و از او خواست تا شرایط حضور بانوان را در استادیوم‌های برگزاری مسابقات مهم فوتبال تیم ملی فراهم کند. این دستور رئیس‌جمهور باتاب‌های فراوانی در سطوح مختلف جامعه داشت، به طوری که حتی برخی مراجع و علما مخالف خود را با این دستور ابراز داشتند و در نهایت بحث مسکوت ماند.

باز گشت از یک قدمی استادیوم

اما چنده ماه پیش و در شرایطی که ایران برای اولین‌بار میزبانی مسابقات آسیایی نوجوانان را گرفت، بار دیگر این پرونده قدیمی بازگشایی شد. AFC

ایراندخت

۱۰۰ تماشاگر زن، بازی ایران و بحرین را در سال ۱۳۸۴ از نزدیک تماشا کردند. عکس: رضا معظریان

اعلام کرد که برای تماشای این بازی‌ها نباید تبعیضی بین زنان و مردان وجود داشته باشد. همین جمله کافی بود تا بار دیگر آتش زیر خاکستر این ماجرا شعله‌ور و خبرهایی مبنی بر قرار گرفتن زنان در یک قدمی استادیوم منتشر شود. به نظر می‌رسید این بار مسوولان برای رها شدن از بند خطرهای احتمالی (محرومت) چارهای بیندیشند و گره کور این ماجرا را باز کنند. اما اعتراضات پی‌درپی خصوصاً در ساختمان بهارستان، بار دیگر این قصه قدیمی را با سنگ بزرگی مواجه کرد. یکی از منتقدان، یحیی زاده بود. او عضو فرانکسیون ورزش مجلس است اما به شدت با این موضوع مخالفت می‌کرد تا جایی که بارها در نطق‌های مختلف اعلام کرد که وزیر ورزش باید با این موضوع مخالفت کند.

فریده شجاعی، نایبرئیس فدراسیون فوتبال در امور بانوان در همان زمان از حضور زنان در ورزشگاه‌ها دفاع کرد و در یادداشتی نوشت: «تصمیم‌گیری در این رابطه نه برعهده من است و نه فدراسیون فوتبال؛ اگرچه آقای کفاشیان یکی از اعضای تصمیم‌گیرنده هستند اما تصمیم نهایی را وزارت ورزش می‌گیرد و تاکنون تصمیم قطعی در این رابطه گرفته نشده و در نهایت، ما تابع نظر وزارتخانه هستیم. در مورد میزبانی مسابقات فوتبال نوجوانان آسیا نیز باید اضافه کنم که قطع‌یقین اگر به بانوان ایرانی اجازه حضور ندهند، این فرصت برای تماشاگران خارجی و اعضای سفرارتخانه‌های داخل ایران فراهم است و بعید نیست اگر این امکان هم به آنها داده نشود، میزبانی این مسابقات از فدراسیون فوتبال ایران گرفته شود.»

علی کفاشیان هم که دقیقاًنمی‌دانست چه اتفاقی قرار است بیفتد! اعلام کرد که بانوان در این بازی‌ها در ورزشگاه‌ها حضور پیدا خواهند کرد: «ما طبق قوانین AFC عمل می‌کنیم و تابع همان هستیم و تمام تلاش‌مان این است هر آنچه کنفدراسیون فوتبال آسیا می‌خواهد را برآورده کنیم.»

اما درست چند ساعت بعد وزیر ورزش با یکی از خبرگزاری‌ها گفت‌گو کرد و گفت: «ف قوانین AFC حضور بانوان در مسابقات قهرمانی نوجوانان آسیا اجباری نیست و از لفظ «می‌توانند» استفاده شده است.» این اظهارنظر نشان داد که موضع وزارت ورزش هنوز مثل قبل است و قرار نیست اتفاق تازه‌ای بیفتد و دقیقاً هم چنین شد. بار دیگر از ورود زنان ایرانی به داخل ورزشگاه‌ها در این تورنمنت مانعت شد اما زنان خارجی می‌توانستند وارد ورزشگاه شوند!

جام ملت‌ها؛ موج تازه امید

اما حالا وضع اندکی فرق کرده است؛ اگر ایران بتواند میزبانی جام ملت‌های آسیا در سال ۲۰۱۹ را بگیرد، دیگر نمی‌شود جلوی ورود زنان ایرانی در ورزشگاه را گرفت. چراکه قوانین FIFA و AFC با این مساله تناقض دارد. آن‌طور هم که از حرف‌های کفاشیان به نظر می‌رسد قرار است حرکت‌های تازه‌ای در مورد این پرونده قدیمی صورت بگیرد.

نگاهی دیگر

فریده شجاعی، نایبرئیس فوتبال و فوتسال بانوان در این خصوص می‌گوید: «گترش مسوولان در خصوص ورود زنان به ورزشگاه‌ها منفی نیست، فقط حساسیت‌های امنیتی وجود دارد که می‌توان با نظارت و کنترل آنها را مرتفع کرد. فیفا و AFC برای حضور زنان در ورزشگاه امتیاز می‌دهند. ورود زنان به استادیوم به نفع فوتبال ایران نیز هست. از طرفی حضور زنان در استادیوم باعث می‌شود مردها شعارهای زشت ندهند و حرمت نگه دارند. در این صورت، آرام آرام محیط سالم‌تری در ورزشگاه‌ها ایجاد می‌شود.»

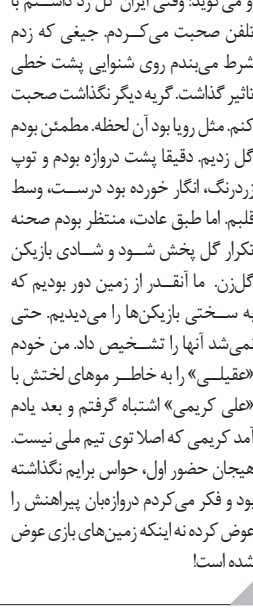
خدیجه سنجی، نایبرئیس سابق فدراسیون فوتبال بانوان (ریاست دکتر دادگان) یکبار توانست با رایزنی‌هایی که انجام داد، تیم ملی فوتسال بانوان را در یکی از مسابقات مقدماتی جام جهانی به ورزشگاه ببرد. او می‌گوید: «اگر عدم اجازه حضور زنان در ورزشگاه‌ها، سیاست دولت است که ما نمی‌توانیم در آن دخالت کنیم، چون نه سیاستگذار هستیم و نه آشنا به امور سیاسی، اما اگر از لحاظ فنی و اجتماعی این بحث مطرح می‌شود، من خود مانعی در آن نمی‌بینم»

ناهدی توسلی پژوهشگر امور زنان، عدم حضور برابر زن و مرد در فعالیت‌های مختلف جامعه را موجب پدید آمدن خشونت مردانه می‌داند و می‌گوید: «جولگری از حضور زنان در عرصه‌های هنری، فرهنگی و ورزشی که با حضور مطلق مردان به ویژه در میادین ورزشی مطرح بوده، زمینه خشونت مردانه را در ورزشگاه‌ها فراهم کرده است. حضور زنان در ورزشگاه‌ها به عنوان تماشاگر، نشاط را به میادین ورزشی بازگردانده و با تلطیف، موجب حفظ حرمت‌ها از سوی حضاران دیگر نیز خواهد شد.»

دریچه

خاطر‌های از حضور در ورزشگاه

حضور دو زن ایرانی در ورزشگاه صد هزار نفری آزادی برای تماشای مسابقه فوتبال مردان ایران – کره جنوبی، اتفاق جالبی بود. حس این دختران ایرانی، خواندنی است. یکی از آنها «عارفه الیاسی» است. او می‌گوید در هر بازی ملی برای روسری سفیدها نودیک امید تازه است؛ امید به اینکه شاید بتوانیم با این بازی وارد استادیوم شویم. از مدتها پیش در فکر این بودیم که چطور به تماشای بازی تیم ملی فوتبال ایران – کره‌جنوبی به استادیوم آزادی برویم. تصمیم گرفتیم به طریقی با زن‌های کرای تماس بگیریم و وضعیتمان را توضیح دهیم. نامه‌هایی به زبان انگلیسی و کرهای نوشتیم و روز بازی هنگامی که کرای‌ها تصمیم داشتند به استادیوم بروند، بین آنها پیش کردیم. در همین حال یکی از افسران آنجا وقتی علاقه سا را دید، چند بلیت استادیوم در اختیارمان قرار داد و آن لحظه ما در آسمان بودیم. بارور نمی‌کردیم که می‌توانیم وارد استادیوم شویم. اولین مسالهای که توجه ما را در استادیوم جلب کرد، فاصله زیاد با زمین بود. طوری که بازیکنان به سختی دیده می‌شدند. در کنار کرای‌ها نشستیم و همراه آنها، هم کره و هم ایران را تشویق کردیم. کره را تشویق کردیم چون برای زن‌هایش ارزشی برابر مردان قابل شده بود. «سارا لقانی» دیگر فردی است که توانسته وارد استادیوم شود. او می‌گوید: وقتی ایران گل زد داشتیم با تلفن صحبت می‌کردم. جیبی که زدم شرط می‌بندم روی شنوایی پشت خطی تاثیر گذاشت. گریه‌دیگر نگذاشت صحبت کنم. مثل رویا بود آن لحظه. مطمئن بودم گل زدیم. دقیقاً پشت دروازه بودم و توپ زردرنگ، انگار خورده بود درست، وسط قلبم. اما طبق عادت، منتظر بودم صحنه تکرار گل پخش شود و شادی بازیکن گل‌زن. ما انقدر از زمین دور بودیم که به سختی بازیکن‌ها را می‌دیدیم. حتی نمی‌شد آنها را تشخیص داد. من خودم «فیقلی» را به خاطر موهای لختش با «علی کریمی» اشتباه گرفتم و بعد پادم آمد کریمی که اصلاً توّی تیم ملی نیست. هيجان حضور اول، حواس برایم نگذاشته بود و فکر می‌کردم دروازه‌بان پیراهانش را عوض کرده نه اینکه زمین‌های بازی عوض شده است!

حاشیه

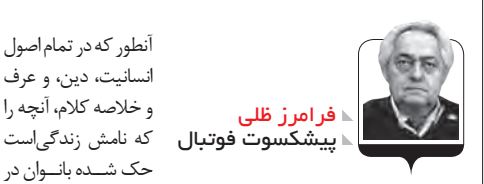
رودرو شدن با ورود ممنوع

انتخاب ایران به عنوان میزبان نوجوانان قهرمانی آسیا برای من به عنوان یک دختر ایرانی همیشه عاشق حضور در

استادیوم بود، یک فرصت طلایی بود. در این مسابقات شرط برای میزبانی ایران این بود که خانم‌ها بتوانند بدون مشکل وارد استادیوم شوند. این برای من و خواهرم یک رویا بود که بدون هیچ دردرس فیلم بازی کردن و پسرونه کردن قیافه خودمان، بلیت بخیریم و وارد استادیوم شویم. از صبح که از خواب بلند شدم دلشوره عجیبی داشتم، پیش خودم می‌گفتم یعنی می‌شود ما بتوانیم بازی‌های تیم‌های مورد علاقه خودمان را از نزدیک ببینیم، اما هیچ گاه مثل پاسخی که به خواهرم دادم مطمئن نبودم دو ساعت قبل از بازی رازی اینکه مشکلی پیش نیاید به اتفاق خواهرم به استادیوم رسیدیم، فکر می‌کردم خانم‌های بیشتری به استادیوم بیایند. اما دم در استادیوم به غیر از چند دختر و تعداد کمی تماشاگر مرد، فرد دیگری نبود. این باعث شد تا حدودی نگران شوم که نکند واقعا خانم‌ها را راه نمی‌دهند. وقتی می‌خواستیم وارد ورزشگاه شویم، مأموران انتظامات جلو ما را گرفتند و با تعجب گفتند کجا می‌روید و وقتی گفتیم برای دیدن بازی تیم ملی نوجوانان آمدیم، گفتند امکان ندارد که وارد شوید. وقتی گفتیم طبق قانون کنفدراسیون آسیا مجوز خانم‌ها صادر شده است، آنها گفتند این اجازه تنها برای خانم‌های خارجی است. خیلی این طرف و آن طرف رفتیم تا مسوولی را ببینیم، اما هیچ مسوولی حاضر به جواب نبود، بغضی در گلویم بود، اما نمی‌خواستم گریه کنم، چون آن موقع بهانه به دست آقایان تماشاگر می‌دادم، با خواهرم چند بار ورزشگاه را دور زدیم، اما راه به جایی نبریم و دست از پا دراز تر به خانه برگشتیم. اما هنوز هم ناامید نیستم و می‌دانم یک روز بالاخره به عنوان یک خانم وارد استادیوم خواهیم شد.

نگاه

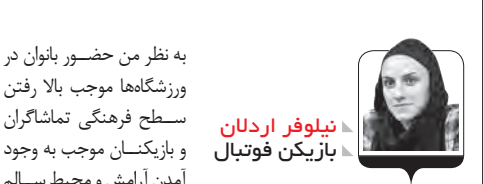
کمک حضور بانوان به حل مشکلات فرهنگی

انطور که در تمام اصول انسانیت، دین، و عرف و خلاصه کلی، آنچه را که نمایش زندگی‌است حک شده بانوان در کنار مردان کامل‌کننده این حیات هستند. بنابراین حذف بانوان از عرصه‌ای که شاید در نگاه اول تماماً مردانه بایداد کار چندان پسندیدهای نیست در حال حاضر یکی از دلایل مشکلات فرهنگی در استادیوم‌ها به عقیده من عدم حضور خانم‌هاست. محیط ورزش محیطی بسیار سالم است و در صورت امکان حضور بانوان در ورزشگاه‌ها با رعایت تمام شئونات این محیط پاک‌تر می‌شود و رنگ و بوی معنوی به خود می‌گیرد. این وظیفه رسانه‌هاست که باید مقدمات این حضور را با کار فرهنگی فراهم کنند. در حال حاضر در ورزشگاه‌ها مشکلات فرهنگی وجود دارد و در درجه اول ما باید مشکلات فرهنگی ورزشگاه‌های‌مان را حل کنیم، اگر خانم‌ها در ورزشگاه حضور پیدا کنند بخشی از مشکلات فرهنگی ما حل می‌شود. جوان‌ها وقتی که ببینند اقوام مونث آنها در ورزشگاه حضور دارند علاوه بر رعایت بسیاری مسايل و بر زبان نیاورند بسیاری از الفاظ، خود را موظف می‌بینند که به مسایلی که تا پیش از این رعایت نمی‌کردند احترام بگذارند و بدین‌ترتیب محیط ورزشگاه جنبه معنوی پیدا می‌کند. در زمان بازیگری‌ما، خانم‌ها در ورزشگاه‌ها حضور داشتند و شاید دلیل اینکه در آن زمان محیط ورزشگاه این‌قدر آلوده نشده بود و شعارهای ناهنجار و رکبک کمتر به گوش می‌رسید حضور خانواده‌های تماشاگران و بازیکنان در این محیط بود. با این همه به دلیل قوانین خاص کشور اسلامی ایران لازم است که با رعایت شرع و عرف کاری کنیم که خانم‌ها به تدریج وارد استادیوم‌های فوتبال شوند. مردم ما دارای عقاید و اصول خاصی هستند که حتی با کشور‌های حوزه خلیج‌فارس هم قابل مقایسه نیست. پس با احترام به این اصول و البته با نظر مراجع تقلید می‌بایست این مساله را عملی کنیم. به عقیده من محیط ورزش محیط خودنمایی نیست بلکه عرصه اخلاقی و معنویت است و اگر از این جنبه به حضور خانم‌ها در استادیوم‌های فوتبال نگاه کنیم شاید راهکاری باشد تا بتوانیم محیط ورزش را ارتقا دهیم. مسلماً با توجه به عدم حضور ۳۰ و چند ساله بانسان در این محیط در آغاز قبول این مساله مقداری سخت و ثقیل است. بزرگان عرصه ورزش، صاحب‌منصبان و حاکمان شرع با توجه به کلیه جوانب می‌بایست این موضوع را از منظر شرایط خاص جامعه و منطقی که بر باورها و عقایدمان جاری است بنا بینازند. حضور خانم‌ها در این مکان‌ها یکسری مسايل فقهی و شرعی دارد و ما مقید به مسايل شرعی هستیم. از سوی دیگر استادیوم‌ها باید پاک باشند و جوانان باید به این محیط مقدس احترام بگذارند. در این محیط بایداصول اخلاقی و معنویت در درجه‌اول اهمیت باشند. در حال حاضر شرایط برای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها فراهم نیست. ما باید برای خانواده‌های‌مان جایگاه‌ها، راه‌های ورود و خروج مجزا و امکانات سخت‌افزاری مناسب را ایجاد می‌کردیم. بحث دیگرش هم قضیه فرهنگ‌سازی است که باید جو ورزشگاه‌ها را آماده کنیم. الان اگر هدفمان ۲۰۱۹ باشد یعنی شش سال کامل زمان داریم تا این شرایط را ایجاد کنیم. پس نمی‌توانیم دست روی دست بگذاریم. باید تلاش کرد تا بستر را فراهم کنیم. زمان هم زمان کمی نیست. از آنجایی که در حال حاضر ما در جایگاه حساس هستیم باید با رعایت مقررات خاص خودمان و آنچه که در شأن بانوان این مرز و بوم است چارهای بیندیشیم. مگر الان در استادیوم‌های والیبال و فوتسال و بسکتبال، بانوان حضور ندارند؟ مگر بانوان ما با پوشش در مسابقات جهانی شرکت نمی‌کنند. ما می‌توانیم این بستر را در ورزشگاه‌های فوتبال هم فراهم کنیم. مردم ما اصل ورزش را دوست دارند و زنان هم از این قاعده مستثنا نیستند. شاید اینکه به آنها اجازه حضور در میدانهای دیگر داده نمی‌شود، باعث شده تا زمانی که فرصت پیدا می‌کنند به نوعی ابراز وجود کنند، اما به هر حال نمی‌توان منکر شد که زنان هم به ورزش و به خصوص فوتبال علاقه دارند. فوتبال به عقیده من یک ورزش خانوادگی است. چه لذتی بالاتر از اینکه سرود مقدس کشورمان در ورزشگاه‌ها با صدای خانواده‌ها در استادیوم صدزارا نفری ملنین‌انداز شود؟

یادداشت

حضور در ورزشگاه تجربه‌ای فراموش نشدنی

می‌شود. در این صورت بازیکنان هم احساس آرامش و انگیزه بیشتری دارند. زمانی که شما به عنوان بازیکن فوتبال در زمین حضور دارید، احساس بودن در کنار خانواده‌تان، اطمینان، قوت قلب، اعتماد به نفس و انگیزه شما را صد چندان می‌کند. من خودم به ششمه در صورت حضور خانوادام انگیزه بیشتری پیدا می‌کنم و با اعتماد به نفس بیشتر و تمرکز بالاتری در زمین حاضر می‌شوم. بالطبع من هم مثل بسیاری از هم‌تیمی‌ها و زنان سرزمینم علاقه‌مند به دیدن فوتبال در استادیوم هستم که تا به امروز فقط یک بار موفق به تماشای فوتبال از نزدیک شده‌ام که تجربه‌ای بسیار عالی و فراموش نشدنی بود. برای در مقابل تماشاگران حس مثبت و روحیه ماضافی به من می‌دهد و در همان یک تجربه حضورم در استادیوم سخنی جز تشویق تیم مورد علاقه تماشاگران نشنیدم.

ورزش بخش مهمی از فرهنگ ملل در جهان معاصر است، بحث‌های محافل گوناگون، سر فصل روزنامه‌ها، برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی جایگاه آن را روشن ساخته است. اعلام موفقیت در مسابقات ملی و بین‌المللی میلیون‌ها نفر را شاد و شگست در برنامه‌ها مردم را غمگین و خشمگین می‌سازد.

جلب میلیون‌ها نفر تماشاچی به استادیوم‌ها، تبلیغات تجاری در کنار و خلال مسابقات، حمایت تماشاگران و استقبال آنان از تیم‌های مورد علاقه در ورزشی موثر می‌باشد. حضور زنان در این عرصه شور و نشاط بیشتری به این فضا می‌بخشد. البته با توجه به اصول ارزشی و اسلامی حاکم بر جامعه ما این رخداد میمون می‌بایست با رعایت تمام موازین و ادب و احترام و بدون وارد آمدن کوچک‌ترین خدششانی به مقام زنان ایرانی به تدریج صورت پذیرد.